

Csaba László: Palkovics László nem nagyon értette azokat a felvetéseket, hogy vannak létező törvények

Hajdú Péter - 2019. május 28., 14:33

Semmi meglepő nincs a hírben, hiszen már egy évvel ezelőtt kinyilvánította a kormány, illetve Palkovics László miniszter, hogy az MTA kutatóintézetei jobb helyen vannak az Akadémián kívül. A miniszter úr sokszor nyilatkozott a témában, hogy át kívánja venni és szervezni az intézményeket, általam nem ismert szempontok alapján – nyilatkozta a Magyar Hangnak Csaba László, akadémikus annak kapcsán, hogy augusztus elsejével a kormány elveheti az intézményhálózatot a Magyar Tudományos Akadémiától.

A közgazdászprofesszor arra is fölhívta a figyelmet, nincs elemzés arról, hogy az intézetek rosszul működnek. Tény ezzel szemben, hogy a márciusra elkészült átvilágítás ennek ellenkezőjét mutatja, hiszen abban leírják, a hasonló körülmények között, hasonló költségvetéssel dolgozó külföldi intézményekhez képest nem maradnak le az MTA intézetei, sőt egyes területeken kiemelkedő a teljesítményük. Az átvilágítás azt is bebizonyította, fele részben nemzetközi projektekből és hasonló forrásokból finanszírozzák tevékenységüket, tehát szó sincs arról, hogy sikertelenek lennének, hiszen képesek nemzetközi forrásokhoz hozzájutni.

Csaba László hangsúlyozta, nem ismeretes az az elemzés sem, amely fölvázolta volna a víziót, stratégiát, költségvetést, amely alapján egy jobban működő intézményhálózat jöhetne létre. Pedig ezeknek a kérdéseknek a megválaszolása nélkül nincs előrelépés, ezt a menedzsment képzés első óráiban az emberek fejébe verik. Legfeljebb felkiáltások vannak, hogy Amerikában, Németországban jobb az innováció. Mindezek ismeretében csak annyit tudni, az intézményhálózat az Akadémia irányítása alól átkerül az Információs és Technológiai Minisztériumhoz. Semmit nem tudni arról, hogy ez pontosan mit jelent, hogyan fogják ezeket a vélt vagy valós hiányosságokat megváltoztatni. Csak olyan jelszavak vannak, hogy áramvonalasítást, gyakorlathoz közeli működést akarnak. Vagyis egy év alatt nem sikerült megmondani, hogy mi az átalakítás célja, milyen szervezetben kerül erre sor, mivel elégedetlenek a jelenlegi működésben, mitől lesz jobb az új rendszer.

– Azt lehetett látni a közgyűlésen, hogy a miniszter nem nagyon értette azokat a felvetéseket, hogy vannak létező törvények, hogy a jövőbeli célok és a finanszírozások ismerete nélkül nem lehet megmondani, hogyan lesz jobb a teljesítmény – mondta az akadémikus, majd hozzátette, látni kell, hogy a döntés már egy évvel ezelőtt megszületett, amelyet most akarnak végrehajtani. Ez a döntés

nagyon szépen beleillik abba a szélesebb irányzatba, hogy a kormányzat igyekszik korlátozni a tőle független műhelyek tevékenységét, s helyettük alapít egy másik műhelyt ugyanarra a funkcióra. Ez utóbbira jó példa a Veritas Történetkutató Intézet, a Magyarságkutató Intézet vagy legutóbb a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, amelyek esetében az akadémiai intézettel párhuzamos másik intézetet alapított a kormányzat, jelentősen nagyobb költségvetéssel.

Hozzáférés az uniós pénzekhez

Az akadémikus által elmondottakat továbbfűzi a Magyar Narancs cikke, amely szerint nem csupán az intézményhálózat elrekvirálása a rendelkezés célja, hanem azon keresztül az uniós pénzekhez való hozzáférés.

A Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs (NKFI) Hivatal ugyanis átveszi a vonatkozó uniós támogatások kezeléséhez kapcsolódó feladatok egy részét a minisztertől (Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program, a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program).

Az újonnan létrejövő, a kormány által kiválasztott tagokból álló Nemzeti Tudománypolitikai Tanács (NTT) pedig kezeli az NKFI pénzeit szétosztó Alapot. Az NTT dönt arról, milyen területre menjen költségvetési pénz, milyen pályázatokat írjanak ki, és stratégiai kérdésekben is döntő szava lesz. Az NKFI továbbra is a Palkovics László vezette minisztérium alá lesz rendelve.

Ami még nagyon lényeges, hogy a kutatóhálózatok cégei akár kisebbségi tulajdonosként is beszállhatnak magáncégekbe. Ez nagy változás: eddig ugyanis olyan nonprofit gazdasági társaság, amelyben az állam volt a többségi tulajdonos, csak olyan cégben szerezhettek részesedést, melyben szintén többségben volt az állami tulajdon.

Szintén fontos változás, hogy a kutatóintézetek cégei által létrehozott innovációk ezentúl nem az államot illetik meg, hanem magát a vállalkozást. Előfordulhat tehát az, hogy a kutatóintézet vállalkozása állami és uniós támogatásokból kifejleszt valamit, majd azt beviszi egy olyan magánvállalkozásba, amelyben csak kisebbségi tulajdonos lesz. Így az állami pénzből létrejött vagy kifejlesztett újdonság és azok felhasználási joga magánvállalkozásokhoz kerülhet.

A törvényjavaslat arról is rendelkezik, hogy a kormány ezentúl külön programokkal, kiemelten fogja támogatni a kutatás-fejlesztéssel és innovációval foglalkozó magánvállalkozásokat. Több állami pénzt kaphatnak tehát azok az „innovatív” magánvállalkozások, melyek „az ipar, a gazdaság és a társadalom digitális átalakulását célzó” programokkal, vagy mesterséges intelligencia fejlesztésével foglalkoznak.

